

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

॥ సుందరకాండం ॥

ద్వావింశః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
॥ సుందరకాండం ॥
ద్వావింశః సర్గః

రావణేన తస్యాః కృతే మాసద్వయావధేః ప్రదానం సీతాకర్తృకం తస్య
భర్తృనం రావణస్య తాం నిర్భర్త్యై రాక్షసీనాం నియంత్రణే సంస్థాప్య స్త్రీభిః
సహ స్వభవనే గమనం

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా పరుషం రాక్షసేశ్వరః।
ప్రత్యువాచ తతః సీతాం విప్రియం ప్రియదర్శనాం॥ 5.22.1 ॥

యథా యథా సాంత్యయితా వశ్యః స్త్రీణాం తథా తథా।
యథా యథా ప్రియం వక్తా పరిభూతస్తథా తథా॥ 5.22.2 ॥

సన్నియచ్ఛతి మే క్రోధం త్వయి కామః సముత్థితః।
ద్రవతో మార్గమాసాద్య హయానివ సుసారథిః॥ 5.22.3 ॥

వామః కామో మనుష్యాణాం యస్మిన్ కిల నిబధ్యతే।
జనే తస్మింస్త్యనుక్రోశః స్నేహశ్చ కిల జాయతే॥ 5.22.4 ॥

ఏతస్మాత్ కారణాన్న త్వాం ఘాతయామి వరాననే।
వధార్థామవమానార్థాం మిథ్యా ప్రవ్రజనే రతాం॥ 5.22.5 ॥

పరుషాణి హి వాక్యాని యాని యాని బ్రవీషి మాం।
తేషు తేషు వధో యుక్తస్తవ మైథిలి దారుణః॥ 5.22.6 ॥

ఏవముక్త్వా తు వైదేహీం రావణో రాక్షసాధిపః।
క్రోధసంరంభసంయుక్తః సీతాముత్తరమబ్రవీత్॥ 5.22.7 ॥

ద్వౌ మాసౌ రక్షితవ్యౌ మే యోఽవధిస్తే మయా కృతః |
తతః శయనమారోహ మమ త్వం వరవర్ణిని || 5.22.8 ||

ద్వాభ్యామూర్ధ్వం తు మాసాభ్యాం భర్తారం మామనిచ్ఛతిం |
మమ త్వాం ప్రాతరాశార్థే సూదాశ్చేత్స్యంతి ఖండశః || 5.22.9 ||

తాం భర్తుమానాం సంప్రేక్ష్య రాక్షసేంద్రేణ జానకిం |
దేవగంధర్వకన్యాస్తా విషేదుర్వికృతేక్షణాః || 5.22.10 ||

ఓష్ఠప్రకారైరపరా నేత్రైర్వక్త్రైస్తథాపరాః |
సీతామాశ్వాసయామాసుస్తర్జితాం తేన రక్షసా || 5.22.11 ||

తాభిరాశ్వాసితా సీతా రావణం రాక్షసాధిపం |
ఉవాచాత్మహితం వాక్యం వృత్తశౌఢీర్యగర్వితం || 5.22.12 ||

నూనం న తే జనః కశ్చిదస్మిన్నిఃశ్రేయసి స్థితా |
నివారయతి యో న త్వాం కర్మణోఽస్మాద్ విగర్హితాత్ || 5.22.13 ||

మాం హి ధర్మాత్మనః పత్నీం శచీమివ శచీపతేః |
త్వదన్యస్త్రిషు లోకేషు ప్రార్థయేన్మనసాపి కః || 5.22.14 ||

రాక్షసాధమ రామస్య భార్యామమితతేజసః |
ఉక్త్వానసి యత్ పాపం క్వ గతస్తస్య మోక్ష్యసే || 5.22.15 ||

యథా దృష్టశ్చ మాతంగః శశశ్చ సహితౌ వనే |
తథా ద్విరదవద్ రామస్తస్యం నీచ శశవత్ స్మృతః || 5.22.16 ||

స త్వమిక్ష్వాకునాథం వై క్షిపన్నిహా న లజ్జసే |
చక్షుషో విషయే తస్య న యావదుపగచ్ఛసి || 5.22.17 ||

ఇమే తే నయనే క్రూరే వికృతే కృష్ణపింగలే |
క్షితౌ న పతితే కస్మాన్నామనార్య నిరీక్షతః || 5.22.18 ||

తస్య ధర్మాత్మనః పత్నీ స్నుషా దశరథస్య చ |
కథం వ్యాహారతో మాం తే న జిహ్వా పాప శీర్యతి || 5.22.19 ||

అసందేశాత్తు రామస్య తపసశ్చానుపాలనాత్ |
న త్వాం కుర్మి దశగ్రీవ భస్మ భస్మార్హతేజసా || 5.22.20 ||

నాపహర్తుమహం శక్యా తస్య రామస్య ధీమతః |
విధిస్తవ వధార్థాయ విహితో నాత్ర సంశయః || 5.22.21 ||

శూరేణ ధనదభ్రాత్రా బలైః సముదితేన చ |
అపోహ్య రామం కస్మాచ్చిద్ దారచౌర్యం త్వయా కృతం || 5.22.22 ||

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా రావణో రాక్షసాధిపః |
వివృత్య నయనే క్రూరే జానకీమన్వవైక్షత || 5.22.23 ||

నీలజీమూతసంకాశో మహాభుజశిరోధరః |
సింహసత్త్వగతిః శ్రీమాన్ దీప్తజిహ్వాగ్రలోచనః || 5.22.24 ||

చలాగ్రముకుటప్రాంశుశ్చిత్రమాల్యానులేపనః |
రక్తమాల్యాంబరధరస్తప్తాంగదవిభూషణః || 5.22.25 ||

శ్రోణీసూత్రేణ మహతా మేచకేన సుసంవృతః |
అమృతోత్పాదనే నద్ధో భుజంగేనేవ మందరః || 5.22.26 ||

తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః |
శుశుభేఽచలసంకాశః శృంగాభ్యామివ మందరః || 5.22.27 ||

తరుణాదిత్యవర్ణాభ్యాం కుండలాభ్యాం విభూషితః |
రక్తపల్లవపుష్పాభ్యామశోకాభ్యామివాచలః || 5.22.28 ||

స కల్పవృక్షప్రతిమో వసంత ఇవ మూర్తిమాన్ |
శృశానచైత్యప్రతిమో భూషితోఽపి భయంకరః || 5.22.29 ||

అవేక్షమాణో వైదేహీం కోపసంరక్తలోచనః |
ఉవాచ రావణః సీతాం భుజంగ ఇవ నిఃశ్వసన్ || 5.22.30 ||

అనయేనాభిసంపన్నమర్థహీనమనువ్రతే |
నాశయామ్యహమద్య త్వాం సూర్య సంధ్యామివౌజసా || 5.22.31 ||

ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా రావణః శత్రురావణః |
సందదర్శ తతః సర్వా రాక్షసీర్షోరదర్శనాః || 5.22.32 ||

ఏకాక్షిమేకకర్ణాం చ కర్ణప్రావరణాం తథా |
గోకర్ణీం హస్తీకర్ణీం చ లంబకర్ణీమకర్ణికాం || 5.22.33 ||

హస్తీపద్యశ్వపద్యౌ చ గోపదీం పాదచూలికాం |
ఏకాక్షిమేకపాదీం చ పృథుపాదీమపాదికాం || 5.22.34 ||

అతిమాత్రశిరోగ్రీవామతిమాత్రకుచోదరీం |
అతిమాత్రాస్యనేత్రాం చ దీర్ఘజిహ్వనఖామపి || 5.22.35 ||

అనాసికాం సింహముఖీం గోముఖీం సూకరీముఖీం |
యథా మద్యశగా సీతా క్షిప్రం భవతి జానకీ || 5.22.36 ||

తథా కురుత రాక్షస్యః సర్వాః క్షిప్రం సమేత్య వా |
ప్రతిలోమానులోమైశ్చ సామదానాదిభేదనైః || 5.22.37 ||

ఆవర్జయత వైదేహీం దండస్యోద్యమనేన చ |
ఇతి ప్రతిసమాదిశ్య రాక్షసేంద్రః పునః పునః || 5.22.38 ||

కామమన్యుపరీతాత్మా జానకీం ప్రతి గర్జత |
ఉపగమ్య తతః క్షిప్రం రాక్షసీ ధాన్యమాలినీ || 5.22.39 ||

పరిష్వజ్య దశగ్రీవమిదం వచనమబ్రవీత్ |
మయా క్రీడ మహారాజ సీతయా కిం తవానయా || 5.22.40 ||

వివర్ణయా కృపణయా మానుష్యా రాక్షసేశ్వర।
నూనమస్యాం మహారాజ న దేవా భోగసత్తమాన్ ॥ 5.22.41 ॥

విదధత్యమరశ్రేష్ఠాస్తవ బాహుబలార్జితాన్ ।
అకామాం కామయానస్య శరీరముపతప్యతే ॥ 5.22.42 ॥

ఇచ్ఛతీం కామయానస్య ప్రీతిర్భవతి శోభనా।
ఏవముక్తస్తు రాక్షస్యా సముత్క్షిప్తస్తతో బలీ।
ప్రహసన్ మేఘసంకాశో రాక్షసః స న్యవర్తత ॥ 5.22.43 ॥

ప్రస్థితః స దశగ్రీవః కంపయన్నీవ మేదినీం।
జ్వలదాభస్కరసంకాశం ప్రవివేశ నివేశనం ॥ 5.22.44 ॥

దేవగంధర్వకన్యాశ్చ నాగకన్యాశ్చ తాస్తతః।
పరివార్య దశగ్రీవం ప్రవిశుస్తా గృహోత్తమం ॥ 5.22.45 ॥

స మైథిలీం ధర్మపరామవస్థితాం
ప్రవేపమానాం పరిభర్త్య రావణః।
విహాయ సీతాం మదనేన మోహితః
స్వమేవ వేశ్మ ప్రవివేశ రావణః ॥ 5.22.46 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్వావింశః సర్గః ॥